10.

Jakie wartości niesie sympatia?

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznawanie własnej sfery uczuciowej

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Delikatność w relacjach z drugą osobą

1.4. PROPONOWANE TEMATY

– Czym jest sympatia[1]?

[1] „Słowo «sympatia» jest pochodzenia greckiego, składa się z przedrostka *syn* (wraz z kimś) oraz rdzenia *pathein* (doznawać). Dosłownie więc sympatia oznacza tyle co «współ-doznawanie». Znaczenie wyrazu wskazuje na dwa momenty, które zawierają się w sympatii, a to na moment pewnej wspólności czy też wspólnoty, wyrażonej przedrostkiem, oraz na moment pewnej bierności («doznawać»), wyrażonej rdzeniem. Z tej racji sympatia oznacza przede wszystkim to, co «się dzieje» pomiędzy ludźmi w dziedzinie ich uczuć – to, przez co przeżycia

- Czym jest miłość własna?
- W jaki sposób można wyrażać swoje uczucia?
- Jakie są sposoby okazywania szacunku bliskiej osobie?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Nie można krzywdzić drugiej osoby.
- Nie można traktować przedmiotowo bliskiej osoby[2].
- Sympatia angażuje emocjonalno-afektywną sferę człowieka.

Zasady

- Odkrywam wartości i dobro w drugiej osobie.
- Potrafię panować nad swoimi emocjami.
- Otwieram się na dialog z drugą osobą.
- Mimo sympatii jaką darzę moich znajomych, nie tworzę ich wyidealizowanego obrazu, ale widzę ich w prawdzie.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Związek rodziców stanowi przykład dla relacji budowanych przez młodych ludzi.
- Należy uczyć odpowiedzialności za drugą osobę.
- Przyjaźń i zaufanie są podstawą każdego związku.

Zasady

- Szanuję uczucia mojego dziecka.
- Dzielę się swoim doświadczeniem z drugą osobą.
- Uczę, że relacja sympatii i przyjaźni wymaga wysiłku i zaangażowania obu stron.

---

emocjonalno-afektywne łączą ludzi. Trzeba przy tym wyraźnie zaakcentować, że to «dzieje się» z nimi, a nie – że jest ich dziełem, owocem aktów woli". K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, dz. cyt., s. 82.

[2] „[…] Szczególne, spontaniczne przeżycie zakochania się – punkt wyjścia i niejako fragment miłości między mężczyzną a kobietą – winno zostać podporządkowane trosce o uszanowanie dobra drugiej osoby. Dopiero wtedy zakochanie pomaga miłości swym potencjałem, a nie sprowadza drugiej osoby do roli przedmiotu dostarczającego przyjemnego przeżycia". *Człowiek – osoba – płeć*, dz. cyt., s. 191-192.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Należy reagować na patologiczne relacje między uczniami.
- Szkoła powinna wychowywać do odpowiedzialnych zachowań w relacjach międzyludzkich.
- Brutalność i wulgarność nie są przejawami sympatii.

Zasady

- Staram się zrozumieć uczucia moich uczniów.
- Nie zamykam się na problemy związane z emocjonalnym dorastaniem moich uczniów.
- Swoim postępowaniem uczę, że sympatia nie oznacza akceptacji negatywnych zachowań.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Proponujmy obserwację i opisanie zjawisk sympatii w różnych relacjach: sympatia kolegi i koleżanki, sympatia pomiędzy uczniem i nauczycielem. Można opisać przykład sympatii na podstawie znanej literatury bądź filmu.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młody człowiek w sposób odpowiedzialny podchodzi do relacji z drugą osobą. Nie bawi się jej uczuciami, nie traktuje swojej sympatii przedmiotowo. Każde spotkanie pomaga w pogłębieniu relacji osobowych.

1.10. ZAGROŻENIA

Młodzi ludzie często zawierają znajomości ze względu na własną korzyść, a nie dobro drugiego człowieka. Zamiast stopniowo budować relacje polegające na zaufaniu i więzi osobowej[3], koncentrują się tylko na sferze emocjonalnej i zmysłowej. Zbyt wcześnie następuje moment inicjacji seksualnej, co jest nieadekwatne do dojrzałości emocjonalnej i psychicznej nastolatków.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Dzieci intensywnie przeżywają wszystkie emocje. Pierwsze sympatie na długo zapadają w pamięć. Są one ważne w kształtowaniu rozwoju emocjonalnego i późniejszego funkcjonowania w społeczeństwie. Burzliwa uczuciowość dziecka sprawia, że druga osoba staje się dla niego kimś wyjątkowym. I nie jest to już rodzic, ale rówieśnik.

Do około ósmego roku życia dzieci rozmawiają ze sobą przy okazji zabawy. Dopiero w późniejszym wieku spotykają się, aby prowadzić rozmowę. Często widzi się młodzież, która stoi i rozmawia. Uczeń jest otwarty na dialog z kolegą lub koleżanką. Rodzi się wyjątkowe porozumienie, sympatia. Każdy chciałby się cieszyć bliskością, przyjaźnią, życzliwością ludzi, z którymi spędza co dzień wiele godzin. Ważne jest również, aby te uczucia odwzajemniać, ponieważ uczucie sympatii może być początkiem prawdziwej przyjaźni, a nawet miłości.

[3] „Miłość we wzajemnych stosunkach między ludźmi nie jest czymś gotowym. Jest ona naprzód zasadą czy też ideą, do której ludzie muszą niejako podciągnąć swe postępowanie, jeżeli chcą – czego chcieć powinni – uwolnić je od nastawienia użytkowego, czyli konsumpcyjnego względem innych osób". K. Wojtyła, *Miłość i odpowiedzialność*, dz. cyt., s. 31-32.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Baśnie i legendy polskie to doskonała lektura dla dzieci w różnym wieku. Wydanie przygotowane przez Elżbietę Brzozę jest dodatkowo pięknie ilustrowane, co z pewnością spodoba się młodszym odbiorcom. Autorem ilustracji jest Mirosław Tokarczyk.

Dzieci lubią słuchać o tym, co kiedyś było, co się dawno temu zdarzyło. O tym, jak zwykli ludzie wkraczają do świata magii. W baśni wszystko jest możliwe. Legendy nie składają się wyłącznie z nieprawdopodobnych motywów. Przekazują wartości, tradycje i życiową mądrość. Ktoś trafnie powiedział, że legendy są jak pałeczka w sztafecie pokoleń.

– Jak ci na imię?
– Dziewanna – choć niczym dziewanny nie przypominam.

– Słuchaj, Dziewanno, gdy wrócisz do ojca, podejdź do niego blisko.

– Uderzy mnie.

– Nie bój się. Podejdź i patrz mu w oczy. Uwierz mi.

– Jeśli mi każesz, uczynię to, choć bardzo się boję.

Kiedy zaniósł dziewczynie wodę, czekał ukryty za drzewami, aż zniknie mu z oczu. Wtedy dotknął żelaznego pierścienia.

W imię twoje, orlico, niech pierścień spełni to, czego żądam. Niech Dziewanna stanie się piękna i szczęśliwa.

– Ostatnie to życzenie, które może ci się spełnić – rozległ się nagle głos. – Czy dla siebie nic nie pragniesz w życiu? Nie pragniesz skarbów, złota, dostatków? Nie chcesz władzy?

To był głos orlicy. – Gdzie ona była? Wokół ani szelestu skrzydeł, ani żadnego nawet cienia. Czy to pierścień przemówił?

– Nie pragnę niczego, jedynie tego, o co proszę. Niczym nie cieszyłbym się, gdybym wiedział, że mogłem ocalić tę biedną, dobrą dziewczynę i nie uczyniłem tego, bo myślałem tylko o sobie. Spełń moją prośbę, pierścieniu, w imię orlicy cię proszę.

– Dobrze. Spełni ci się twoje życzenie, szlachetny człowieku.

[…] Niezadługo potem odbyło się huczne wesele rybaka Mikołaja z Dziewanną. Bolał srodze w swej dumie pan grodziska, że córkę zwykłemu rybakowi za żonę dać musi, ale jakaś moc czuwała nad nimi i nie zdołał się jej sprzeciwić.

I. Kwintowa, *Pierścień orlicy*, w: *Baśnie i legendy polskie*, wybór E. Brzoza, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 1997, s. 91-93.

Z legendy o Mikołaju i pierścieniu orlicy płynie piękny morał. Dzielny rybak pomagał wszystkim w potrzebie – zarówno ludziom, jak i zwierzętom. Robił to zupełnie bezinteresownie. Pewnego dnia dostał od orlicy pierścień spełniający życzenia. Mikołaj zapragnął spełnienia trzech życzeń, ale nie dla siebie, tylko dla innych. Ostatnim życzeniem było odmienienie losu sponiewieranej dziewczyny Dziewanny.

Mikołaj odmienił los Dziewanny – stała się piękna, nikt jej nie dokuczał i nie musiała ciężko pracować. Młodzi zakochali się w sobie i pobrali. Żyli długo i szczęśliwie. Mimo że Mikołaj nie spełniał swoich życzeń, za swoje dobre serce otrzymał największą nagrodę – miłość.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Człowiek nie może żyć bez miłości. Człowiek pozostaje dla siebie istotą niezrozumiałą, jego życie jest pozbawione sensu, jeśli nie objawi mu się Miłość, jeśli nie spotka się z Miłością, jeśli jej nie dotknie i nie uczyni w jakiś sposób swoją, jeśli nie znajdzie w niej żywego uczestnictwa.

RH 10.

We wzajemnych stosunkach członkowie wspólnoty rodzinnej są inspirowani i kierują się „prawem bezinteresowności", które szanując i umacniając we wszystkich i w każdym godność osobistą jako jedyną rację wartości, przybiera postać serdecznego otwarcia się, spotkania i dialogu, bezinteresownej gotowości służenia, wielkodusznej służby i głębokiej solidarności.

FC 43.

Bóg wzywa nas do podejmowania decyzji definitywnych, ma swój plan wobec każdego: odkrycie go, odnalezienie własnego powołania jest podążaniem ku szczęśliwej realizacji samych siebie. Bóg wszystkich nas wzywa do świętości, do życia Jego życiem, ale ma dla każdego pewną drogę. Niektórzy są powołani do uświęcania siebie w rodzinie utworzonej przez sakrament małżeństwa. Niektórzy twierdzą, że małżeństwo dziś „wyszło z mody". Wyszło z mody? [Nie…] W kulturze tymczasowości, względności wielu głosi, że trzeba „cieszyć się" chwilą, że nie warto angażować się na całe życie, podejmować decyzji ostatecznych, „na zawsze", bo nie wiadomo, co przyniesie przyszłość. Ja natomiast proszę was, abyście byli rewolucyjni, byście szli pod prąd; tak, proszę, abyście w tym względzie buntowali się przeciwko owej kulturze tymczasowości, która w istocie myśli, że nie jesteście zdolni do odpowiedzialności, że nie jesteście w stanie prawdziwie kochać.

Franciszek, *Przemówienie w czasie spotkania z wolontariuszami*, XXVIII Światowe Dni Młodzieży, Rio de Janeiro, 28.07.2013, w: Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek, *Tryptyk o wierze*, dz. cyt., s. 242.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Błogosławcie tych, którzy was prześladują! Błogosławcie, a nie złorzeczcie! Weselcie się z tymi, którzy się weselą, płaczcie z tymi, którzy płaczą. Bądźcie zgodni we wzajemnych uczuciach! Nie gońcie za wielkością, lecz niech was pociąga to, co pokorne. Nie uważajcie sami siebie za mądrych! Nikomu złem za złe nie odpłacajcie. Starajcie się dobrze czynić wobec wszystkich ludzi. Jeżeli to jest możliwe, o ile to od was zależy, żyjcie w zgodzie ze wszystkimi ludźmi! Umiłowani, nie wymierzajcie sami sobie sprawiedliwości, lecz pozostawcie to pomście [Bożej]! Napisano bowiem: Do Mnie należy pomsta. Ja wymierzę zapłatę – mówi Pan – ale: Jeżeli nieprzyjaciel twój cierpi głód – nakarm go. Jeżeli pragnie – napój go! Tak bowiem czyniąc, węgle żarzące zgromadzisz nad jego głowę. Nie daj się zwyciężyć złu, ale zło dobrem zwyciężaj.

Rz 12,14-21,
por. Rdz 43,1-34.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Człowiek posiada wiele uczuć. Najbardziej podstawowym uczuciem jest miłość spowodowana upodobaniem do dobra. Miłość wywołuje pragnienie nieobecnego dobra i nadzieję na jego uzyskanie. Pragnienie to kończy się przyjemnością i radością z posiadanego dobra. Bojaźń przed złem wywołuje nienawiść, wstręt i lęk przed złem przyszłym. Bojaźń ta kończy się smutkiem z powodu istniejącego zła lub gniewem, który się mu sprzeciwia.

KKK 1765;
por. 1766.

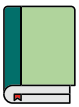

IV. LITERATURA

Campbell R., Chapman G., *Sztuka okazywania miłości dorosłym dzieciom*, tłum. E. Pachciarek, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 2004.

Człowiek – osoba – płeć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja „Pomoc Rodzinie", Łomianki 1998.

Doldi M., *Odpowiedzi na pytania o miłość i uczucia*, tłum. E. Łukaszyk, Wydawnictwo WAM, Kraków 2005.

Dziubaty E., *Odnaleźć miejsce w sercu. Dlaczego mamy bronić życia? Co powinniśmy wiedzieć o adopcji?*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2004.

Franciszek, *Przemówienie w czasie spotkania z wolontariuszami*, XXVIII Światowe Dni Młodzieży, Rio de Janeiro, 28.07.2013, w: Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek, *Tryptyk o wierze*, wybór i oprac. S. Tasiemski, Wydawnictwo M, Kraków 2014, s. 241-243.

Jan Paweł II, *Adhortacja Familiaris consortio*, w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 91-216.

Jan Paweł II, *Encyklika Redemptor hominis*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 101-154.

Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.

Kwintowa I., *Pierścień orlicy*, w: *Baśnie i legendy polskie*, wybór E. Brzoza, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 1997, s. 91-93.

Müller W., *Pozwól sobie na siebie. Sztuka bycia dla siebie dobrym*, tłum. B. Szlagor, Wydawnictwo Salwator, Kraków 2005.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.

Pulikowski J., *Ewa czuje inaczej. Warto zadbać o uczucia*, Inicjatywa Wydawnicza Jerozolima, Poznań 2008.

Twain M., *Przygody Tomka Sawyera*, tłum. M. Kędroń, B. Ludwiczak, wyd. Greg, Kraków 2016.

Wojciszke B., *Psychologia miłości: intymność, namiętność, zobowiązanie*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2012.

Wojtyła K., *Miłość i odpowiedzialność*, wyd. TN KUL, Lublin 2015.

FILM EDUKACYJNY

Jakie wartości niesie sympatia?

https://youtu.be/1mgyeqIjBOk